

Verslag Collectieve schuldenregeling

24 april 2014

Aanwezig

Lieve De Bosscher (Vzw De Sloep), Ria Roosens (KRAS-diensten), Memet Karaman (Intercultureel Netwerk Gent), Youri Nuytinck (CAW O-VL), Michèle Van Elslander (WRG), Els De Vos (Departement Bevolking en Welzijn-Staf), Nancy Adam (Departement Bevolking en Welzijn-Staf) verslaggeving, Rik Marynissen (OCMW Gent), Harriët Ten Kate (Vzw Baken)

---

1. Voorstelling van de aanwezigen

- Ria Roosens, coördinator van Kras (samenwerkingsverband van 14 armoedediensten die bijna volledig werken met vrijwilligers).
- Els De Vos, Stad Gent - Departement Bevolking en Welzijn – Lokaal Welzijnsbeleid.
- Michèle Van Elslander, Lokaal Welzijnsbeleid vanuit Welzijnsoverleg Regio Gent.
- Youri Nuytinck, teambegeleider en jurist binnen de dienst Budgetbegeleiding en Schuldbegeleiding van CAW Oost-Vlaanderen.
- Rik Marynissen, diensthoofd Juridische Dienst OCMW Gent.
- Memet Karaman, directeur van Intercultureel Netwerk Gent.
- Lieve De Bosscher, coördinator Vzw De Sloep
- Harriët Ten Kate vanuit Vzw Baken, Begeleid wonen voor personen met een handicap.

Aanleiding van dit overleg was het signaleren van een aantal beleidsknelpunten op het regisseursoverleg van oktober 2013. Vandaag gaat het over het beleidsknelpunt van de communicatieproblemen rond de collectieve schuldenregeling aan de hand van onderstaande tekst.

Knelpunt: De moeilijke communicatie met schuldbemiddelaars

De hulpverlening wil graag cliënten, die worden bijgestaan door schuldbemiddelaars in collectieve schuldenregeling, helpen om zicht te krijgen op hun (financiële) situatie. Maar de communicatie met schuldbemiddelaars loopt soms moeilijk, stroef of helemaal niet.

Door collectieve schuldbemiddelaars wordt weinig transparantie geboden en is er willekeur in de samenwerking met derden. Bij een aantal onder hen is er onwetendheid over de sector en de armoedeproblematiek, geen voeling met de doelgroep, onbegrip, weigering en arrogantie. Schuldbemiddelaars in collectieve schuldenregeling weten soms weinig over de leefwereld en beleving van mensen in armoede. Ze 'regelen' alles voor de schuldenaar die dan zelf alle zicht verliest op zijn (financiële) situatie. Schuldbemiddelaars kennen soms een onrealistisch leefgeld toe.

De effecten voor cliënten zijn: nog dieper in problemen geraken, onwetendheid van wat met hun centen gebeurt, geen huurcontract kunnen tekenen, schulden bij opvangcentra, huur niet kunnen betalen, gevoelens van onmacht, onbegrip en onzekerheid,...

Hiertoe zijn een betere verstandhouding, communicatie en afspraken nodig tussen de hulpverlening en de cliënt en de schuldbemiddelaars. Dit opdat de hulpverlener en de cliënt beter zouden kunnen verstaan waarom en op welke basis bepaalde (financiële) beslissingen genomen worden (die vaak een groot effect hebben op de mogelijkheden van deze burgers (bv huren van een woning of andere)).

---

2. Procedure collectieve schuldenregeling

Uitgedeelde nota in de vergadering met een kort overzicht van de rechten die gekoppeld zijn aan de collectieve schuldenregeling aan de hand van een inhoudstafel (tekst wordt nog uitgeschreven door Rik voor het OCMW n.a.v. het publiceren van een boek daarover).

1. De werkwijze van het OCMW Gent en CAW O-VL zijn verschillend in de procedure van de collectieve schuldenregeling.

---

2. Regeling van de Collectieve schuldenregeling.

Het is sowieso een meerwaarde dat mensen terecht kunnen bij OCMW en CAW voor de collectieve schuldenregeling omdat er informatie en uitleg wordt gegeven over alle mogelijkheden.

Bij het OCMW:

Via wet maatschappelijk integratie: regelen van het recht op maatschappelijke integratie via tewerkstelling of leefloon.

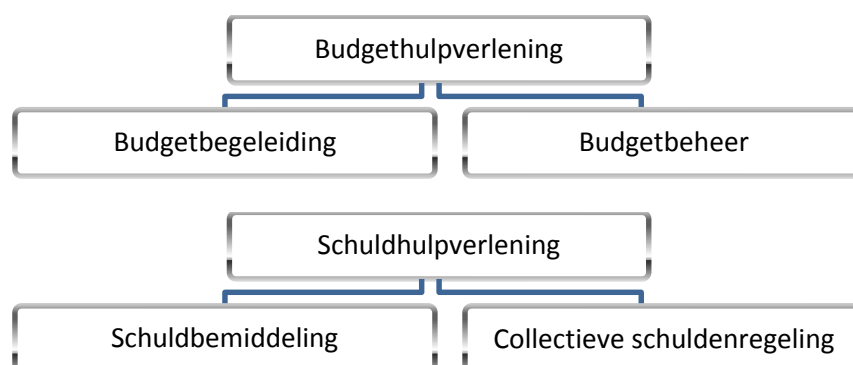
Via OCMW wet: regelt ook andere vormen van maatschappelijke dienstverlening waaronder budget- en schuldhelpverlening.

Bij het CAW:

Via een besluit van 2013 dat de sectorale doelstellingen van de CAW's bepaalt. Daarin is opgenomen dat het CAW mensen moet helpen met een effectieve of dreigende schuldenlast met een integraal aanbod rond budget- en schuldhelpverlening. Er wordt vooral ingezet op duurzaam budgetmanagement (met de focus op het leren omgaan met budget).

---

3. Collectieve schuldenregeling is maar één van de vormen van budget- en schuldhelpverlening:

Deze terminologie is heel belangrijk omdat deze 4 hulpverleningen totaal verschillend zijn.

De collectieve schuldenregeling moet door de schuldenaar zelf aangevraagd worden.

Aanvraag collectieve schuldenregeling:

Iedere Gentenaar kan hulp krijgen bij juridisch advies en hulp krijgen bij het opstellen van een verzoekschrift. Voor het opstellen van een verzoekschrift heeft de cliënt recht op een pro-Deoadvocaat via het Bureau Juridische Bijstand. Bij een herroeping van de collectieve schuldenregeling is er een wachttijd van 5 jaar vooraleer opnieuw collectieve schuldenregeling kan aangevraagd worden.

Als het CAW het verzoekschrift opmaakt stelt het CAW zelf een schuldbemiddelaar voor, dit kan zowel het OCMW of een advocaat (één van de 70*) zijn. CAW laat zich nooit aanstellen als schuldbemiddelaar. Dit is het grote verschil met het OCMW dat wel zelf als schuldbemiddelaar kan optreden.

(*60 à 70 advocaten in het arrondissement Gent laten zich aanstellen als schuldbemiddelaar).

---

4. Rechten van de schuldenaar (cliënt collectieve schuldenregeling) zijn serieus versterkt.

- Informatie

Er is een wettelijke verplichting om de schuldenaar doorlopend te informeren. Er wordt jaarlijks een jaarverslag + overzicht van de rekening doorgestuurd naar de schuldenaar (ook van toepassing in oude dossiers).

De schuldenaar moet doorlopend inzage hebben van wat er op zijn rekening gebeurt (voor nieuwe dossiers na 22/04/12). Hier kan op verschillende wijze mee omgegaan worden: sommige advocaten sturen bv. maandelijks een overzicht op, sommigen sturen enkel een overzicht op als de schuldenaar dit expliciet vraagt.

Er is geen regelgeving voor de schuldenaar om zijn schuldbemiddelaar te kunnen zien.

- Leefgeld (alles wat je nodig hebt om te kunnen leven en de vaste kosten te betalen)

Voor de nieuwe dossiers na 22/04/12. Het leefgeld is het niet voor beslag vatbare inkomen.

Het absolute minimum waar niet kan van worden afgeweken is het bedrag van het leefloon + de kinderbijslag. Cliënt kan extra vragen indien er noodzakelijke nieuwe uitgaven zijn.

Het leefgeld moet op vaste data betaald worden door de schuldbemiddelaar.

- Bezwaar tegen ontwerp (termijn is 2 maand om bezwaar aan te tekenen)

Schuldbemiddelaar moet voorstel (wat kan afbetaald worden aan schuldeisers en wat is het toegekende leefgeld) opsturen naar alle schuldeisers maar ook naar de schuldenaar binnen een bepaalde termijn.

Beide partijen moeten met dit voorstel van de schuldbemiddelaar akkoord gaan. De schuldenaar heeft het recht om bezwaar aan te tekenen tegen dit voorstel. In collectieve schuldenregeling heb je niet automatisch recht op een pro-Deoadvocaat (afhankelijk van je inkomen).

Nu wordt er naar schatting in 70% van de gevallen een minnelijke aanzuiveringsregeling bereikt met de schuldeisers en met de schuldenaar.

Deze voorstellen kunnen juridisch nagekeken worden bij CAW en OCMW.

- Herziening

Er is een minnelijke aanzuiveringsregeling tussen schuldenaar en schuldeisers (in 70% van de dossiers). Bij bezwaar van schuldeisers of schuldenaar treft de rechtbank een regeling en dit noemt men een gerechtelijke aanzuiveringsregeling.

Als je een aanzuiveringsregeling hebt, is er een aanvraag tot herziening mogelijk door alle partijen.

- Vervanging van de schuldbemiddelaar

De schuldenaar mag vervanging aanvragen van schuldbemiddelaar in geval van "volstreekte noodzakelijkheid". De rechtbank oordeelt hierover.

- Stopzetting (ook voor dossiers van voor 22/04/12)

De schuldenaar kan nu zelf de stopzetting van de collectieve schuldenregeling aanvragen. Vroeger kon dit helemaal niet en gebeurde de stopzetting via een herroeping op vraag van de schuldbemiddelaar of een schuldeiser.

- Signaleren van problemen

Meer in het algemeen kunnen serieuze problemen of zware moeilijkheden bij eenvoudige brief gesignaleerd worden aan de rechtbank, zeker wanneer de schuldbemiddelaar aan deze problemen of moeilijkheden geen oplossing kan of wil bieden. De rechtbank zal dan uitleg vragen aan de schuldbemiddelaar of zal de zaak oproepen. Het is wel altijd aangewezen om eerst contact op te nemen met de schuldbemiddelaar alvorens de rechtbank aan te schrijven. Als hulpverlener is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de schuldenaar alle nuttige informatie bijhoudt.

Meer info te vinden op: <http://www.vlaamscentrumschuldenlast.be/> en op <http://www.eerstehulpbijschulden.be/>

---

3. Vragen en opmerkingen

Vraag Lieve:

Is er een zitmoment bij Dienst Vreemdelingen van de juridische dienst OCMW Gent voor mensen enkel met een aankomstverklaring?

Neen, dit doet de juridische dienst niet.

Lieve: Ik mis hier nog een stukje over de bereikbaarheid van de juridische dienst van het OCMW via de Welzijnsbureaus en het feit dat mensen met bijlage TER, 19 en E-kaart daar niet terecht kunnen.

Vraag Harriët:

Gaat het hier vandaag ook over Bewindvoering?

Neen, alleen over collectieve schuldenregeling. In de praktijk komt het regelmatig voor dat de schuldenaar een bewindvoerder (deze persoon moet zorgen dat het voor de schuldenaar allemaal in orde komt) en een schuldbemiddelaar (moet onafhankelijk en onpartijdig zijn) heeft. De rechtbank opteert ervoor dat dit 2 verschillende personen zijn.

Opmerking Ria:

Ik mis vandaag de vertegenwoordiging van de balie van advocaten?

Het is heel belangrijk dat naar hen toe al de bedenkingen worden geformuleerd. Kunnen zij in de volgende stappen betrokken worden?

Er zijn een 70 tal advocaat schuldbemiddelaars in het arrondissement Gent (informele lijst). Dit is moeilijk om met deze grote groep te gaan samen zitten. Nu is de werkwijze dat er 3 vertegenwoordigers zijn die regelmatig samen zitten met de arbeidsrechtbank, dit zijn 2 advocaten (Elie Van Acker en Els Verté) en voor het OCMW is dit Rik Marynissen. Op die manier kunnen signalen worden doorgegeven.

Er lopen 7.000 dossiers collectieve schuldenregeling (80 nieuwe/maand) en de meeste lopen goed.

Vraag Lieve aan het CAW:

Wat is het recht van de cliënt die in collectieve schuldenregeling wil stappen maar geen positief antwoord krijgt?

CAW geeft gewoon advies (voor- en nadelen bij het instappen van de collectieve schuldenregeling). Uiteindelijk ligt de beslissing bij de cliënt zelf en de cliënt wordt dan ook verder begeleid.

Vraag Lieve:

Eenmaal een pro-Deoadvocaat altijd een pro-Deoadvocaat. Wij hebben veel cliënten met een vergeten pro Deo. Moeten deze cliënten dan toch naar deze pro Deo?

Ja, tenzij de pro-Deoadvocaat de ontheffing heeft aangevraagd.

Vraag Ria:

Wat is de vergoeding van de schuldbemiddelaars?

Dit zijn vaste barema's.

De schuldbemiddelaar moet een staat van kosten en erelonen voorleggen aan de rechtbank met de vaste tarieven. Kosten en erelonen mogen pas aangerekend worden na goedkeuring van de rechtbank.

De schuldbemiddelaar wordt ook betaald voor de schuldeisers. Er is het Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldenlast die de erelonen en de kosten van de schuldbemiddelaar vergoedt die niet kunnen worden betaald met inkomsten van de schuldenaar. Het is alleszins zo dat het voorziene leefgeld niet dient om de kosten en erelonen te betalen.

Vraag Lieve:

Conflict ontstaan tussen bewindvoerder, schuldbemiddelaar en schuldenaar rond een aankoop voor het kind.

Bewindvoerder en schuldbemiddelaar gaan in dit specifiek geval aan dezelfde kant staan. Wat kan daar tegen gedaan worden?

De bewindvoerder (ontvangt het leefgeld van de schuldbemiddelaar) neemt de beslissing over het vermogen en de uitgaven die worden betaald met het leefgeld.

Als er nieuwe noodzakelijke kosten zijn, moeten deze bovenop het leefgeld betaald worden in de collectieve schuldenregeling.

Daarbij is het ook belangrijk om te weten of de aanzuiveringsregeling iets voorziet over nieuwe en noodzakelijke kosten.

---

4. Verdere afspraken

- Het zou goed zijn om deze informatie over de rechten van cliënten binnen collectieve schuldenregeling eens door te geven aan de hulpverleners die dagdagelijks met dergelijke cliënten contact hebben (bv. aan de medewerkers van de Kras-diensten en dergelijke).
- Vanuit de welzijnssector kunnen we cliënten stimuleren om deze rechten zelf te bepleiten.
- Rik signaleert aangegeven punten vanuit Welzijn op het overleg met de (vertegenwoordigers van) schuldbemiddelaars.